

Stihnú chovatelia nosníc rekonštrukcie klievkových chovov?

Sebestačnosť v produkcii konzumných vajec sa v SR dlhodobo pohybovala v rozmedzí 95 - 105 %, čo bola najvyššia hodnota spomedzi všetkých živočíšnych komodít. Od roku 2011 však zaznamenávame postupný pokles sebestačnosti pod úroveň 90 %. Z dôvodu zvýšenia spotreby vajec, zníženia počtu nosníc z dôvodu rekonštrukcií klievkových chovov na alternatívne ako aj poklesu produkcie vajec v SR sa za posledných 10 rokov sebestačnosť v produkcii vajec znížila zo 101 % na 86 % v roku 2022. Za rok 2023 očakávame ďalší pokles sebestačnosti.

V roku 2023 sa v SR na farmách evidovaných v CEHZ chovalo 2,75 milióna kusov nosníc na 76 farmách. Z nich bolo 45 malých fariem s počtami nosníc nižšími ako 10 tisíc kusov. Spolu sa na nich chová iba 30 055 nosníc, čo predstavuje iba 1,1 % z celkového počtu.

Medziročne prišlo k poklesu počtu nosníc v intenzívnych chovoch o 5,6 %. Rovnaký trend predpokladáme aj v produkcii vajec za minulý rok. Z celkového počtu nosníc sa chová v klievkových chovoch 64,65 %, v podstielkových chovoch 29,95 %, vo voľnom výbehu 5,19 % a v biochovoch 0,21 %. Medziročne prišlo k poklesu podielu klievkových chovov zo 73,7 % na 64,65 %. Avšak iba polovica tohto poklesu bola z dôvodu rekonštrukcie klievkových chovov na alternatívne spôsoby chovu. Zvyšok je z dôvodu zatvorenia fariem alebo zmeny činnosti farmy.

Zahraničné obchodné reťazce už od roku 2019 avizujú, že po roku 2025 nebudú predávať vo svojich prevádzkach v SR žiadne slovenské vajcia z klievkových chovov. A to napriek tomu, že zatiaľ nie je schválený žiadny európsky ani slovenský právny predpis, ktorý by zakazoval chov nosníc v klievkových systémoch. Aj preto sa v SR podobne ako v okolitých krajinách postupne realizuje rekonštrukcia klievkových chovov na podstielkové a voliérové chovy. Avšak z dôvodu, že doteraz neboli zo strany štátu alebo EÚ vyplatené na tento účel žiadne finančné prostriedky, rekonštrukcia prebieha iba veľmi pomaly. Dôvodom je, že chovatelia nosníc nemajú dostatok vlastných finančných prostriedkov na rýchlejší priebeh rekonštrukcií.

Ak chceme splniť požiadavku zahraničných obchodných reťazcov a nebudeme im od roku 2025 dodávať žiadne vajcia z klietkových chovov, potrebujeme mať do konca roku 2024 ukončenú rekonštrukciu ďalších minimálne 24,65 % klietkových chovov. Na rekonštrukcie tohto množstva bude nevyhnutné vynaložiť investície vo výške 17,7 miliónov EUR na chovy nosníc a ďalších 9,3 miliónov EUR na odchovy nosníc. Ak nebudú chovateľom nosníc na tieto rekonštrukcie poskytnuté finančné zdroje z prostriedkov štátneho rozpočtu alebo zo zdrojov EÚ, tieto rekonštrukcie budú pri súčasnom maximálnom možnom tempe prerábky na úrovni 5 % ročne trvať ďalších 5 rokov. Na rekonštrukciu všetkých klietkových chovov nosníc na alternatívne spôsoby chovu bude potrebné vynaložiť finančné prostriedky až vo výške 65 miliónov EUR.

V rámci schválených projektov z Programu rozvoja vidieka je na rekonštrukciu klietkových chovov vyčlenená čiastka 2,2 milióna EUR pre 3 chovateľov nosníc. Táto suma je nedostatočná a aj títo chovatelia hovoria o veľkých problémoch pri realizácii projektov v rámci posudzovania vplyvov na životné prostredie ako aj stavebných konaní.

Ak nepríde k rekonštrukcii dostatočného množstva klietkových chovov v SR do roku 2025, nastane problém s odbytom vajec z klietkových chovov v zahraničných obchodných reťazcoch a slovenské vajcia môžu byť nahradené vajcami zo zahraničia. Rovnako majú chovatelia hydiny veľké obavy z možnosti falšovania označovania spôsobu chovu nosníc pri dovážaných vajciach, pretože aj v iných krajinách EU postupujú rekonštrukcie iba veľmi pomaly. Výsledkom môže byť, že spotrebiteľ si kúpi v zahraničných reťazcoch vajcia označené ako podstielkové alebo voľnovýbehové, ale reálne bude naďalej konzumovať vajcia z klietkových chovov avšak výrazne drahšie.

Preto chovatelia nosníc žiadajú MPA RV SR, aby vyčlenilo finančné prostriedky na rekonštrukciu klietkových chovov a vyhlásilo samostatnú výzvu pre chovateľov nosníc. V opačnom prípade sa stane veľká časť produkcie slovenských vajec nepredajná a príde k zatvoreniu veľkého počtu hál alebo aj chovov hydiny v SR po roku 2025.